

זהר הקדוש עם ביאור הפתח והכבוד

פסח • התגלות הספירות כליל פסח מצרים

עתה מוסיף רבי אבא, שעל ידי שנתנו דם על הפתחים, הראו בני ישראל שבלי פסח מצרים היה שעת הדין.

תו - עוד אמר רבי אבא, והוסיף, **כְּגוֹנָא דְשִׂמְא קְדִישָׁא** - כצורת השם הקדוש אות ה' אחרונה של שם הוי"ה, שהיא כנגד מידת המלכות,

עבדו בההוא שעטא - עשו בני ישראל באותה שעה שנתנו דם על המשקוף, כי בני ישראל נתנו את הדם על שתי המזוזות ועל המשקוף כצורת אות ה'. והטעם, שהרי **מה שְׂמָא קְדִישָׁא** - כמו שהשם הקדוש, שהוא המלכות, **אתחזר בהאי שעטא דינא** - חזר באותה שעה להיות מידת הדין על המצרים, **אוף הקי** - כמו כן, **אתחזר האי דְמָא** - חזר אותו הדם שנתנו על הפתח, להראות כי **בהאי שעטא דינא** - באותה שעה נהפך השם הקדוש למידת הדין. ומפרש איך נעשה השם הקדוש לדין על ידי הדם, **דכתיב 'וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵי הַמְּזוּזוֹת'**, כלומר, על ידי 'שראה' **רְשִׁימָא דְכֻלְהוּ** - הרושם שעל כל פתחי ישראל, שמראהם **סומקא** - אדום, מן הדם שעל הפתחים, שהוא הצבע הרומוז לדין, שנתנהו כדי **לאתחזא דְהָא אֲתַחְזֹר בְּדִינָא לְמַעַבְד נּוֹקְמִין** - להראות שחזר השם הקדוש להיות דין כדי לעשות נקמות במצרים.

ומבאר הטעם שהיו צריכים בני ישראל לציין את מידת הדין על פתחיהם.

וְרָאָה דְמִלְתָּה - וסוד הדבר שהיו צריכים בני ישראל להראות את הדין על ידי נתינת הדם על הפתחים, משום **כְּגוֹנָא דְהוּי לְעֵילָא בְּהוּא שְׂעֵתָא** - כפי שמתנהג למעלה באותה שעה, **כַּד בְּעֵי לְאֲתַחְזָא לְתַתָּא** - כך צריך להראות למטה. ומפרש, **אי** - אם למעלה מתנהגים במידת **רְחִמֵי** - הרחמים, כך צריך להתנהג למטה במידת **רְחִמֵי** - הרחמים, **וְאֵי** - ואם למעלה מתנהגים במידת **דִּינָא** - הדין, כך צריכים להתנהג גם למטה במידת **דִּינָא** - הדין. ומבאר, **הָדָא הוּא דְכָתִיב** - זהו סוד מה שכתוב (שם פסוק כב) **'וְטַבְלָתָם אָגַדְתָּ אֲזוּב וּטַבְלָתָם בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּף וְהִגַּעְתָּם אֶל הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵי הַמְּזוּזוֹת מִן הַדָּם אֲשֶׁר בַּסֶּף' וְגו'**, כי לכן נתנו על הפתח דם הרומוז על דין, ולא מים או שמן, כיון שהדם רומוז לדין שהיה נוהג אז עם המצרים.

על פי מה שהתבאר כי מראה דם הוא מראה דין, יבואר המקרא המדבר מנקמת ה' באדום לעתיד לבוא.

וּלְזַמְנָא דְאֲתֵי כְּתִיב - ולעתיד לבוא כתוב (ישעיה סג א) **'מִי זֶה בָּא מְאֹדִים חֲמוּץ בְּגָדִים מְבַצְרָה'**. ופירוש 'חמוץ בגדים' היינו בגדים אדומים. והטעם שילבש כביכול מלבושים אדומים, משום **דְּזַמִּין לְאֲתַחְזָא** (נ"א לאתחזא) **כְּלֵהוּ דִּינָא** - שעתיד להראות לכולם את הדין, **לְמַעַבְד נּוֹקְמִין** - לעשות נקמות במלכות אדום, על שהחזיבו את בית המקדש, והגלו את בני ישראל. לכן הוא גרמוז בדם, שמראהו רומוז למידת הדין.

במאמר זה יבואר ענין התגלות הספירות על ידי נתינת הדם על הפתחים שנצטוו בהם ישראל כליל פסח מצרים. ויבוארו בזה כמה שיטות, שיטת רבי חזקיה שהתגלו ספירות מלכות ויסוד. שיטת רבי יוסי שהתגלתה ספירת מלכות לבד, וכשיטתו הלך רבי אבא, והוסיף שלכן היו אסורים לצאת מחוץ לביתם. ומבואר עוד, שלפי שיטת רבי יוסי מידת

המלכות עצמה שימשה כמידת דין על המצריים, והיתה מצלת את בני ישראל מן הדין. ועליו מוסיף רבי חזקיה לשיטתו, שמידת המלכות שימשה דין על המצריים, ומידת יסוד לרפאות את בני ישראל מן המילה. ומבואר עוד שיטת רבי שמעון החולק, ולדעתו רפואת המילה באה מן התפארות.

תְּאֵנִי - שנה ואמר **רבי חזקיה, תְּרִין דְּמִי אֲתַחְזֹו** - פסח ודם מילה נראו בליל פסח מצרים, **לְקַבֵּל תְּרֵי פְתָרִין** - כנגד שני כתרים, שהם מלכות ויסוד, **דְּאֲתַחְזֹו (נ"א דאתער) לְעֵילָא בְּהֵיא שְׂעֵתָא** - שנראו למעלה באותה שעה, משום שעל ידי דם הפסח כפרו בעבודה זרה, והשיגו מלכות שמים, ועל ידי דם מילה השיגו מידת היסוד. **אָמַר וְחַלַּק רְבִי יוֹסֵי** על רבי חזקיה, שרק **חד פְתָרָא** - כתר אחד, דהיינו ספירת מלכות התגלתה בליל פסח מצרים, **דְּכֵילָא בְּתִרִין סְטָרִין** - שהיא כלולה בשני צדדים, דהיינו יסוד ומלכות שבה, שדם פסח רומוז על מלכות שבמלכות, ודם מילה על יסוד שבמלכות, ועדיין היו **טְמִירִין בְּרַחֲמֵי וְדִינָא** - טמונים ברחמים ודין, כלומר, שיחוד יסוד ומלכות היה טמון עדיין במלכות עצמה, ולא נגלו עדיין יסוד ומלכות ממש כדי להתייחד, משום שבני ישראל מלו עצמם ולא פרעו.

רבי אבא חולק על רבי חזקיה ורבי יוסי, וסובר שעל ידי דם פסח שנתנו בני ישראל על פתח בתים, התעוררה מידת הדין לדון את המצריים, ולהטיב לבני ישראל.

אָמַר רבי אבא, בְּכַמָּה אֲתִרִין - בכמה מקומות אפילו בעת שליטת הדינים, **חֶסֶד וְרִיחַם קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא עַל בְּנוֹי** - הקדוש ברוך הוא על בניו בני ישראל, **שְׁהָרֵי עֵבֵד בְּרַ נֶשׁ בֵּיתָא** - כשבונה אדם בית, **וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אָמַר לֵיה** - והקדוש ברוך הוא אומר לו, **כְּתוּב אֵת שְׁמִי בְּמִזְוָה, וְשִׁי לְפַתְחָךְ** - ושים אותו על פתח ביתך, **וְאֵת שְׁרִי לְגוּ בֵּיתָא** - ואתה תשרה בתוך ביתך, **וְאֵנָּה אוֹתִיב לְבַר בְּפַתְחָךְ לְנִטְרָא לָךְ** - ואני אשב מבחוץ בפתח ביתך לשמרך מן הדינים. **וְהָכָא** - וכמו כן כאן ביציאת מצרים, **אָמַר**

הקדוש ברוך הוא, **רְשִׁים עַל פְתַחָא** - רשום על פתח ביתך עם הדם **רְזָא דְמַהֲיִמְנוּתָא דִּילֵי** - סוד אמונותי, כלומר, מלכות הנקרא 'אמונה', **וְאֵת שְׁרִי לְגוּ בֵּיתָךְ** - ואתה תשרה בתוך ביתך, **וְאֵנָּה נִטְרִי לָךְ לְבַר** - ואני ישמור אותך מחוץ לביתך. ומביא ראיה, **דְּכָתִיב** (שמות יב כב) **'וְאֵתֶם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִבֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר'**, הרי שבני ישראל היו צריכים להישאר בתוך הבית, **וְכָתִיב** (שם פסוק כג) **'וְעַבְד יְהוָה לְנַגֵּף אֶת מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵי הַמְּזוּזוֹת, וַפִּסַּח יְהוָה עַל הַפֶּתַח וְלֹא יָמַן הַמַּשְׁחִית לְבָא אֶל בְּתִיכֶם לְגוֹף'**, הרי שהקדוש ברוך הוא שמר על בני ישראל מבחוץ.

